

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/1. Vse pošiljatve je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštne. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 2312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna štev. 1.50 Din. Članstvo „Pov. UJU—Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po ceniku od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Solidarnost širjega glavnega odbora UJU!

Binkoštni dnevi je bila seja širjega glavnega odbora UJU v Beogradu. Na seji so bila zastopana vsa poverjeništva in izvršni odbor polnoštevilno.

Seja je bila vseskozi stvarna ter je rešila izredno mnogo vprašanj. Med važnejšimi zadevami je bilo vprašanje pravil UJU, projekt zakona o narodnih šolah, določitev področnosti za letošnje glavno skupščino ter nebroj predlogov, ki so jih stavila poverjeništva.

Med predlogi so posebno važne sledeče zadeve: Širji glavni odbor je pokrenil vprašanje združitve vsega hrvaškega učiteljstva v enotno stanovsko organizacijo ter je določil delegate, ki bodo vodili pogajanja v tej zadevi. Ventiliralo se je vprašanje sodelovanja in medsebojnih zvez vseh slovanskih učiteljskih organizacij. Nadalje je odbor zavzel stališče k vprašanju Glavnega Prosvetnega Sveta in učiteljskih zbornic. Širji glavni odbor je zavzel stališče proti najnovejši uredbi, ki odreja obvezen pristop in reden mesečni prispevek za fond Nabavljajčih zadrug ter je sklenil delovati na to, da se učiteljstvo iz te uredbe izvzame. Napravil je sklepe tudi v vseh aktualnih pravnih in gmotnih vprašanjih učiteljstva.

Ze v uvodnem nagovoru je predsednik omenjal tudi zadevo slovenskega učiteljstva, t. j. postopanje proti poverjeniku in uredniku glede stvari, ki se tičejo izvrševanja njihovih društvenih funkcij in zadev. Vsi zastopniki so uvideli, da gre v tem slučaju za obrambo skupnih interesov in pravic, ki jih je organizacija dolžna braniti, da se obvaruje pred ponovnimi enakimi slučajji.

V tej zadevi sta bila sprejeta sledeča sklepa:

»Raspravljano je o slučaju s predsednikom ljubljanskega poverjeništva g. Andrejom Skuljem, i urednikom »Učiteljskog Tovariša« g. Ivanom Dimnikom, članovima glavnog odbora Udruženja, koji su u stvari nekih napisa u »Učiteljskom Tovarišu« u odbrani školskih i učiteljskih interesa, stavljeni pod disciplinsku istragu, uz to i zadržano nedavno postavljenje g. And. Skulja za vršioca dužnosti oblasnog škol. nadzornika za ljubljansku oblast.

Zaključeno je: Zamoliti G. Ministra Prosvete, da bi se ova disciplinska istraga odmah obustavila u interesu osnovnog školstva i potrebnog mira u učiteljskim redovima ljubljanske i mariborske oblasti kao i u čitavom staležu, jer pomenuti g. Skulj i g. Dimnik uživaju najveći avtoritet kao stručni, svagda ispravni i državni uvek nesumljivo odani prosvetni radnici.

Razlozi za to jesu:

Navedeni napisi nisu imali nameru ni u koliko da povrede avtoritet školske vlasti, posebno Ministarstva Prosvete, dok ni u pomisli nije bilo kakvo diranje u plemenske ili verske oseljivosti. Najmanje je ista pisano pod bilo kojim uticajem dnevnih političkih tendencija, jer je obćenito poznato, da je upravo ljubljansko povereništvo UJU pod vodjstvom gg. Skulja i Dimnika, medju glavne ciljeve svoga delovanja, postavilo potpunu depolitizaciju u učiteljskom staležu, pa tu depolitizaciju najstrožije i sprovođe. Naročito se pak ističe, da se ničim ni u kom pravcu nije htelo dirati u rad ili ma u koju nadležnost ministarstva vojske što nije nikako ni moguće s obzirom na to, da je slovenačko učiteljstvo u svakoj prilici dosada

dalo dovoljno dokaza i samopregora u svim nastojanjima na dobru nacionalnom, posebno i za našu dičnu vojsku.

Pomenuti napisi imali su samo najbolju svrhu za poboljšanjem izvesnih prilika u školstvu, kod čega su gg. Skulj i Dimnik bili jedino izvršioči zaključaka svoga učiteljstva, a u svojstvu njegovih legalnih predstavnika, odnosno kao postavljeni funkcionari staleškog glasila.

»Da se usvoji načelno stanovište, po Ustavu i pravilnom shvatanju građanskih

JOSIP RIBIČIĆ:

Naše gospodarske naloge in ustanove.

Zanimiv in nadvse poučen je pogled v razvoj slovenskega učiteljstva kot del človeške družbe in s stališča, ki ga je slovenski učitelj stremel zavzeti v tej družbi. Kamorkoli pogledamo, v daljšo ali bližnjo dobo pred nami, povsod ga vidimo v navni, več ali manj odkritosrčni pozi davdušenega svetložalja za belo krizantemo idealizma v gumbnici. Stal je v družbi kakor stoji bela vrana med črnimi, kajti njegov kredo ni bil kredo družbe, ki je nosila na svojih praporih z altruizmom obšit materializem. Zavedajoč se svojega poslanstva, je delal po naukih svojega apostolstva, pridno napiljal, še pridnejše govoril na grobeh in najpridnejše stradal.

In prišla je organizacijska doba. Rojena iz instiktivne materialne potrebe in bojnega razpoloženja — dih iz splošnega razpoloženja delovne mase — a prepojena še lepega, a brezuspešnega idealizma, ni znala obračunati z duhovno svojo preteklostjo — pa je kolebala nekaj časa na desno in levo, dokler se ni udinjala doktrinam, ki niso prinašale trajnih dobrin, pač pa ji odnašale samozavest in neodvisnost.

In prišla je nova doba, doba stremljenja za duhovno prostostjo stanu, doba stremljenja po pravem tovarištvu, doba boja za neodvisnost. Treba je bilo streti ves laži-idealizem. Stremljenje je bilo visoko, njegova izvedba težka, kajti pregloboko je bila vkoreninjena v učiteljstvu vera v zveličavnost dosedanje poti. In premnogo je bilo vplivov, ki so imeli interes na tem, da se ta osamosvojitve ne izvrši. A se je posrečilo! Danes stojimo pred javnostjo kot celota, prežeta ene same misli in volje: eden za vse, vsi za vsakega! Stojimo! In marsikdo nas jemlje v poštev in marsikdo kaže na nas kot na vzor. Povzpnamo se na pot prave duhovne kulture, zase in za vso svojo okolico stremimo po kulturi srca. Skoro vse naše delo v organizaciji, v društvi in še posebej v krožkih stremi za tem. Taki smo kakor altruistični bogatin, ki ne ve kam bi s svojim bogastvom in ga še drugim vsiljuje. Lepo je to in vse hvale vredno. A ob vsem tem bogastvu, vkljub lepi beli krizantemi v gumbnici, stojimo sredi kulture razuma, ki nas obdaja in ki jo je rodil brezobziren materializem — revni in ubogi in polni materialnih skrbi! Ta kultura se nas tupa tudi spomni, nas pohvali in nas bodri k vztrajnosti — a ne da nam ničesar, ker ima sama s seboj preveč opravka. Danes je čas pač tak, da se mora vsak le sam nase naslanjati. Če hočemo posvetiti vse svoje sile izključno razvoju lastne in narodove duhovne kulture, moramo najprej doseči zase tak položaj, ki nam bo to delo omogočil. Dokler pa so naše prilike take, da si moramo kupovati sredstva za povečanje svojih kulturnih zmožnosti s tem,

sloboda potpuno opravdano, da u buduče funkcionari Udruženja i urednici staležkih listova ne budu u svom radu za Udruženje uzimani na odgovornost kao državni činovnici, koliko taj rad nosi obeležje prava i svakoga građanina nečinovnika.»

Vsa poverjeništva in izvršni odbor so se pridružili borbi slovenskega učiteljstva za državljanske pravice državnega uradništva ter za društveno svobodo uradniških organizacij in svobodo tiska uradniških glasil.

Širji glavni odbor UJU je solidaren!

da si najpotrebnejše od ust odtrgujemo in dokler je naš gmotni položaj tak, da ne moremo izobraziti lastnih otrok tako, da jim bo boj za obstanek lažji, do tedaj ni pametno loviti se za fantomi in puščati v nemar vsak poizkus, ki bi to našo gmotno nemoč ublaževal. Mi ne živimo normalnega življenja, delamo in govorimo kot da bi bile vse naše gospodarske razmere že urejene. In kakor vse kaže, ne bo naš stan še dolgo v takem gospodarskem položaju, ki bi dovoljeval normalnega življenja. Vedno večje so odločevdi in vedno večje so žrtve, ki jih zahteva življenje od nas. Ta konstatacija ni nova! Povdarjali so jo že vsi naši predniki. A uporabljali so jo le za okrasek in v poseben povdarek negoporečnosti izrednega idealizma. Vsako pridobitveno gospodarsko stremljenje so v svojem navdušenju zamevali, v bojazni, da ne bi v javnosti dobila morebiti videz materializma. In če se je našla skupina med nami, ki je bila praktičnejša od nas, in ki je ustvarila močno gospodarsko silo takorekoč na naših prsih — je nismo le tolerirali in ji dalj celo obiležje idealizma, do katerega je imela le malo pravic.

Naša pomlad je še daleč, zato se ne odevajmo preveč v obleko svetega Jurja. Stremimo najprej, da splavamo sami na zeleno vejico. Bodimo nekoliko praktičnejši in imejmo organizacijo v prvi vrsti za to, kar bi morala biti: središče in žarišče našega boja za obstanek in za izboljšanje naših gmotnih razmer. Dajmo našemu idealizmu realnejšo podlago. In tudi našemu tovarištvu realnejšo. Ne servirajmo odpuščnemu tovarištvu bodrilnih in usmiljenja prekipevajočih besed, ampak podprimo ga gmotno iz skupnih fondov, če nečemo, da okleva. Ne čakajmo, da nas študij naših otrok gmotno ruinira, ker se ne zganemo in gledamo križem rok, kako se razmere igrajo z nami. Sedaj, ko je ponehal besedni boj med nami, ki ni imel drugega uspeha, ko da smo se retorično nekoliko bolj obrusili, sedaj je skrajni čas, da se tudi gospodarsko osamosvojimo. Če ne vse, vsaj del tega storimo zase, kar smo in še delamo za druge. Ni pretirano, če trdim, da bi danes zborovali v lastni hiši, če bi slovensko učiteljstvo le desetino tega storilo zase, kar je storilo za druge.

Kaj nam je tedaj treba?

Treba nam je iskati sredstva, da nam bo mogoče napeti vse svoje energije v varstvo pridobljenih pravic in v pridobitev novih predpogojev za obstanek. Besede so prazne; zahteve brez pomena, če ni predpogojev, da se v danem slučaju lahko tudi izsilijo! Kdor sanja o kakem idealnem življenju, je treba, da zanj tudi žrtvuje, če noče, da obstane pri sanjah. Treba nam je postaviti temelj zavesti zaščite! Vsak član naše

Izjava.

Ko sva došla v Beogradu na merodajna mesta, sva razvidela, da se posebno dopis o militarizaciji učiteljstva v 41. številu »Učiteljskega Tovariša« napočno tolmači in se daje notici povsem drugi smisel kakor ga je imel dopis sam.

Ni nama bilo težko doprinesiti dokaz o popolni istinitosti administrativnih slučajev, ki so bili objavljeni pod rubriko »Kaj se godi?« Tudi nama ni bilo težko dokazati, da slučaj niso naperjeni proti prosvetni upravi in ne proti odgovornim odločujočim osebam, temveč imajo predvsem namen dvigniti službeno moralo med učiteljstvom samim in tem potom odpraviti ponavljanje takih slučajev.

Brez ozira na istinitost slučaja o militarizaciji se pa daje tej notici, objavljeni v 41. številu »Učit. Tov.«, tak smisel, kakor bi bila pisana pod vplivom dnevnih političnih tendenc in bi imela namen netiti plemenske in verske strasti. Menda ga ni slovenskega učitelja in tudi ne učitelja izven Slovenije, ki naju pozna, da bi nama mogel pripisovati tak namen. Tudi sama izjavljava, da sva bila daleč odstranjena od kake take namere, ker bi bila ta v neskladu z najinim vsakodnevnim delovanjem in načelnim stališčem depolitizacije učiteljske organizacije in združitve vsega učiteljstva v državi v enotni strokovni organizaciji, brez obzira na plemenske in verske razlike. Namen notice je bil le v zaščiti učiteljstva, da se mu ugodi v kolikor so želje istega upravičene in imajo zakonito podlago. Po pojasnilih, ki smo jih prejeli na merodajnem mestu, smo razvideli, da so vodili ministarstvo do predmetnega koraka višji državni interesi, ki nam prej niso bili znani in bo ukrep ministarstva tudi v korist prizadetim učiteljem.

Na merodajnem mestu so nam javili, da je bilo odposlano tozadevno s strani ministarstva posebno pojasnilo oziroma popravek »Učiteljskemu Tovarišu« ter je dobil urednik dovoljenje, da sme k istemu staviti tudi svojo pripombo in pojasnilo. Ker ta dopis na uredništvo še ni došel, ga priobčim, ko ga prejme.

Gornje pojasnilo pa naj služi tudi gg. narodnim poslancem, ki so se obrnili v tej zadevi na organizacijo, ker smatramo s tem zadevo za dovoljno pojasnjeno in likvidirano.

V Ljubljani, 30. maja 1928.

Andrej Skulj, Ivan Dimnik,
poverjenik UJU, urednik »Učit. Tov.«

organizacije mora živeti v zavesti, da mu je hrbet zavarovan, če ga zadene nesreča v borbi. Dokler nam pa naša organizacija ne more drugega nuditi v obrambo kot proteste in resolucije, do tedaj tudi ne pričakujemo znatnih uspehov, ker je logično, da zahteva ljuta borba za obstanek pod sedaj danimi pogoji, opravičljivo previdnost. Ta previdnost dobi na zunaj značaj splošnega zadovoljstva, na znotraj pa slabo vpliva na moralno vrednost borcev. To kar stori naša »Samopomoč« za rodbine preminulih, to bi morala storiti naša »Samoozbramba« ali podobno, za žive, ki so še polni življenja in sil in od katerih si lahko obetamo še mnogo za skupni blagor. Žalostno in poniževalno je, pobirati miloščino za tovariša v nesreči, posebno žalostno, če to trpi močna organizacija, ki bi morala razpolagati s sredstvi za take neprilike.

Novi davki? Morda! Najbrž pa ne! Morda imamo v organizaciji kak balast, ki zahteva visok davek, pa ga trpimo iz голе sentimentalnosti do tradicije; morda imamo v organizaciji že sedaj kaj, kar bi donášalo lepe vsote, če bi se primerno reorganiziralo, in morda je še kje dobiti kak vir dohodkov, ne da bi obremenili članstvo in ne da bi oskrnili svojega dostojanstva. Ni danes naš namen v tem premišljevanju, to je zadeva gospodarskega odseka. Predloži naj nam osnutke in jih bomo odobrili, če nam bodo v korist. Prvi koraki v tem oziru so se že storili

LISTEK.

POČITNIŠKI TEČAJI ZA INOZEMCE V BERLINU.

»Centralni institut za vzgojo in pouk« v Berlinu je mnogim našim tovarišem vsakoletno počitniško pribežališče, ki nudi najnovjše in najboljše izsledke v vzgoji in pouku. Vodja inozemskega oddelka Niemann pa tudi s posebnim veseljem sprejema Jugoslovence, ker so si tukaj s svojo aktivnostjo pridobili velik renome. Ob priliki kongresa mi je obširno razložil svoje počitniške načrte in me naprosil, da obvestim o njih vse stare prijatelje, ki so obljubili, da pripeljejo še nove. Vsi so iskreno — tovariško povabljeni! — Letos bo 11 različnih tečajev, ki pa bodo v pravem pomenu besede prijateljski sestanki s celodnevni delom, nikakor ne suhoparni uradni »kurzi«. Vsak se mora aktivno udeleževati in posegati v debato, najvažnejši pa bo metodni tečaj, ki se letos vrši od 8. do 22. avgusta s hospitacijami v Bremenu, Hamburgu in Lübecku. Razgovore bodo vodili odnotni višji šolski nadzorniki, radi vsestranske kritične razprave se pa posebej povabijo priznani praktiki iz drugih držav. Sprejme se le 50 udeležencev.

Ostali tečaji bodo:

I. Gimnastika (moderna šolska telovadba) 25. junija do 9. julija (sporeden tečaj za Amerikance in Angleže).

II. Jezikovna vzgoja (nove metode v jezikovnem pouku) 25. junija do 9. julija.

III. Glasba (novodobne metode petja) 25. junija do 9. julija.

IV. Ročna dela (mizarstvo, kartonaža, modeliranje, izdelovanje igrač v zvezi s poukom) 16. julija do 30. julija.

V. Šolska in ornamentalna pisava (metoda Sütterlin) 16.—30. julija.

VI. Zdravstveno-pedagoški tečaj (psihol. opazovanje) 31. julija do 14. avgusta.

VII. Eksperimentiranje v fiziki in prirodopisu. 31. julija do 14. avgusta.

VIII. »Prehrana« (Ob priliki velike berlinske razstave se bo vsestransko razpravljalo o vseh tozadevnih problemih) 31. julija do 14. avgusta.

IX. Zemljepis (nove metode potom ski optikona in kina) 31. julija do 14. avgusta.

X. Risanje (najrazličnejše tehnike) 8. do 22. avgusta.

XI. Metodni tečaj 8.—22. avgusta.

Vse razprave izključujejo golo teoretiziranje, zato se vrše le v zvezi s praktičnimi nastopi, ogledi itd. V vsako skupino se sprejme le 12—30 tovarišev, zato je treba prijave

čimprej vpslati. Pristojbina za 1 skupino je 40 Mark, vpisnina pa 5 Mark.

Interesentom sem s pojasnili na razpolago! Imam tudi naslove ugodnih cenjenih stanovanj.

E. Vranc, Studenci pri Mariboru.

SOLSKE IN UČITELJSKE RAZMERE NA JAPONSKEM.

Hitri razvoj industrije, nasprotje, ki nastaja vsled tega med kapitalom in delavstvom, in prehod države v štadij imperikalizma na Dalnjem Vzhodu so činitelji, ki določajo položaj sedanje japonske šole.

V zadnjih tridesetih letih so se osnovne šole na Japonskem nacionalizirale in centralizirale; nadzira jih osrednja vlada. Od šol obveznih otrok jih obiskuje šolo 98%. Pouk je patriotičen in šovinističen in služi notranji in zunanji sili cesarstva vzhajajočega solca. Vojaška zvestoba in pokorščina industrijskim podjetnikom ter velikim posestnikom so cilji šolske vzgoje. Zgodovina vojne s Kitajsko in Rusijo naj vzbujajo v mladini ljubezen do domovine.

Leta 1922. je bilo 131.643 učiteljev in 63.554 učiteljic, skupaj 195.197. Učiteljstvo je združeno v pokrajinskih organizacijah, v zvezi pokrajinskih organizacij in v nacionalni

organizaciji. Vsaka ima svoje glasilo. Država na ali nacionalna organizacija je bila ustanovljena leta 1923. In zboruje vsako leto; leta 1924. je predložila vladi tele zahteve: zvišanje učiteljskih plač, izenačenje s srednješkolskimi profesorji, izdajanje službenega lista, ustanovitev posebnega zavoda za politično vzgojo in podporo učiteljem za potovanje po Kitajskem.

Učitelje plačujejo občine, ki jim država odklanja podpore; prejemki učiteljev so zaradi tega premajhni, da bi se pošteno preživeli in da bi se posvetili strokovnemu in kulturnemu razvoju. Glede plače se delijo učitelji v stalne, začasne in nadomestne. Suplenti imajo za polovico manjšo plačo od stalnih ali titularnih, zato po pravici zahtevajo enako plačo za enako delo. Prejemajo osnovno plačo in službene doklade. Stalni učitelj v mestu dobiva na mesec 75 jenov, t. j. nekaj čez 2000 Din, v vasi pa 62 jenov. To je zelo malo, če pomislimo, da stane vzdrževanje družine 122 jenov, t. j. 3400 Din na mesec. Učitelji so slabše plačani od državnih uradnikov, učiteljice slabše od učiteljev. Pravico do pokojnine ima učitelj po 25 službenih letih.

Prepovedano je učiteljem, da bi pripadali kakim političnim strankam ali da bi ustanavljali sindikate; tudi svobodno misliti ne sme